

Ajánlások

NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

RENDES TAGSÁGRA AJÁNLJA

Madas Edit

Budapesten született 1949-ben. 2013 óta az MTA levelező tagja. 2003–2017 között az MTA–OSZK Fragmenta Codicum (2007-től Res Libraria Hungariae) Kutatócsoport vezetője, jelenleg külső kutatója. Szűkebb szakterülete a medievisztika, kodikológia, hagiográfia, paleográfia, homiletika, a magyarországi korai írásbeliség, irodalomtörténet és a latinitás története. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem egyetemi tanára, doktori iskolájának törzstagja.

Levelező taggá választása óta újabb súlypontokat kapott kutatási területe, vizsgálja többek között a digitalizáció kínálta lehetőségeket a kódexkutatásban (*Magyar Tudomány*, 2015/4). A téma időszerűségét jelzik rangos nemzetközi fórumokon megjelenő tanulmányai. Több magyarországi középkori kódexről (Apor-, Érsekújvári-, Ernst-kódex) alapkutatásokat végzett. Hagiográfiai értekezései nemzetközi kontextusban jelenítik meg a Kárpát-medence spiritualitástörténetét, elnökségi tagja a Magyar Hagiográfiai Társaságnak. Számos hazai és nemzetközi tudományos társaság és akadémiai bizottság tagja, tiszteletbeli elnöke az MTA Könyvtörténeti Munkabizottságának, szerkesztőségi tagja a *Magyar Könyvszemlének*.

Ajánlók: *Bitskey István, Ritoók Zsigmond, Vízkelety András*

Vásáry István

Budapesten született 1945-ben. Az MTA Közgyűlése 2013-ban választotta levelező tagjává, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritusa. Kutatási területe a turkológia.

Vásáry István 2013 óta is intenzív tudományos munkát folytatott. Ezt az azóta megjelent mintegy negyven publikációja is tanúsítja. Ezek fele idegen nyelven jelent meg neves külföldi folyóiratokban, kötetekben, nagy nemzetközi enciklopédiákban. Kutatásainak egyik központi kérdése a mongol alapítású, de török

vezetésű Arany Horda és utódállamai történeti szerepének és nyelvi viszonyainak vizsgálata. Nagy figyelmet szentelt a magyarság korai történetének, török kapcsolatainak. Számos tanulmányban elemezte magyar orientalisták életművét. A fentiek alapján ajánljuk a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagságára.

Ajánlók: Kiss Jenő, Kósa László, Róna-Tas András

LEVELEZŐ TAGSÁGRA AJÁNLJA

Bollobás Enikő

Budapesten született 1952-ben. Az MTA doktora, munkahelye az ELTE BTK Angol–Amerikai Intézet Amerikanisztika tanszék. Szakterülete a modern filológia és az irodalomtörténet.

Bollobás Enikő a nyolcvanas évektől fogva egyenletesen magas teljesítménnyel, számos kiemelkedő könyvvel van jelen az irodalomtudományban. Munkásságának két nagy területén (modern filológia, irodalomtörténet) elemző tanulmányok új eredményeivel gazdagította a modernség poetológiai értelmezését, illetve a monografikus-irodalomtörténeti összegzések műfaját. Filológiai kutatásai a modern amerikai költészettörténetre összpontosulnak (W. Whitman, E. Dickinson, W. C. Williams), idegen nyelven ritkán tapasztalt figyelemmel az irodalmi mű nyelvi működésének, illetve a prozódia metrikai és grammatikai viselkedésének összefüggéseire (*Tradition and Innovation in American Free Verse: Whitman to Duncan*, 1986). Önálló könyvet publikált a modernséget záró korszakküszöb egyik kivételes jelentőségű alkotójáról (*Charles Olson*, New York: 1992). Lírapoétikai értelmezései a beszédaktus, a szemantikai performativitás és a szubjektumkonstrukciók összefüggéseinek vizsgálatában vannak megalapozva. Irodalomtörténeti munkái funkcionálisan integrálják az elméleti-poétikai-retorikai vonatkozásokat, poetológiai tanulmányai pedig költészettörténeti érveléssel kapcsolódnak össze. A hazai modern filológia kiemelkedő, szintetikus művének számít 2005-ben publikált nagy kézikönyve *Az amerikai irodalom történetéről*, mely a magyar amerikanisztika egyik legjelentősebb teljesítménye. Jelentős publikációi vannak továbbá a modernség kulturális összefüggései, a judaisztika, a nőtudomány és a genderkritika területén.

Ajánlók: É. Kiss Katalin, Kulcsár Szabó Ernő, Madas Edit

Borsos Balázs

Budapesten született 1961-ben. Az MTA doktora (2010), az MTA BTK Néprajztudományi Intézet tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete az etnográfia (etnokartográfia, néprajzi informatika), az ökológiai antropológia és az afrikánisztika.

Tárgyukat és módszerüket tekintve is jelentős monográfiák szerzője, gyűjteményes kötetek szerkesztője. Dolgozatainak jelentős hányadát nívós hazai és külföldi szaklapok közölték. Az európai etnológiában úttörő módon, számítógépes programmal megvalósított klaszteranalízis nyomán rajzolta meg a magyar népi kultúra térbeli tagolódását, jelölte ki a műveltségi javak és a tájnyelvi elemek földrajzi elterjedése alapján körvonalozódó régiók határait (*A magyar népi kultúra regionális struktúrája I–II*. Budapest, 2011, *The Regional Structure of Hungarian Folk Culture*. Münster–New York, 2017). Ezért a munkájáért részesült 2014-ben Akadémiai Díjban. Egyetemi oktatómunkát 1986 óta végez rendszeresen, többségében az ELTE BTK Néprajzi Intézetében, mind a graduális, mind a posztgraduális képzésben. Az ökológiai antropológia elméletét és módszertanát mutatja be az *Elefánt a hídon* című kötet (L'Harmattan, 2004), melynek lényegét rendszeresen előadja az ELTE Európai Etnológia néven működő doktori programjában. Jeles tanítványai révén már alakul iskolateremtő hatása is.

Felelős szakmai közéleti tisztségek egész sorát látja el (közgyűlési képviselő, a Néprajztudományi Bizottság társelnöke, az MTA Jelölőbizottság tagja), nemzetközi kapcsolatrendszerre kiváló (az IUAES nemzeti bizottságának titkára, korábban a Man and Biosphere nemzeti bizottságának tagja). Maradandó eredményeket felmutató kutató, a szakterület kiemelkedő személyisége, akinek teljesítménye nemzetközi mércével mérve is kiemelkedő.

Ajánlók: Kiss Jenő, Kósa László, Paládi-Kovács Attila, Tallián Tibor, Vásáry István

Debreczeni Attila

Debrecenben született 1959-ben. 2004 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének professzora, hosszabb időn át igazgatója; egy ciklusban a Debreceni Egyetem rektorhelyettese. Szűkebb szakterülete a magyar felvilágosodás és romantika irodalma.

Évtizedekig irányította és eredményes befejezéshez juttatta az 1950-es évektől húzódozó Csokonai kritikai kiadást. Két nagymonográfiát is szentelt a költő pályájának, valamint a Csokonai-életmű átfogó és új kronológiájának feladatát végezte el, ami egyúttal az elektronikus kiadás megalapozása is. Az ő nevéhez fűződik többek között a korszakbeli folyóiratok (*Orpheus*, *Magyar Museum*) kritikai

igényű újradradása, Kazinczy kéziratos hagyatékának feldolgozása. Számos tervmunka, pályázat irányítása mellett páratlanul eredményes tudományszervező: hét doktorandusza szerzett fokozatot, kutatócsoportok munkáját irányítja évtizedek óta, konzorcium vezetője, éveken át az MTA Textológiai Munkabizottságának elnöke. Kivételes érdemeket szerzett elektronikus kritikai kiadások kezdeményezésével, szervezésével, irányításával, tehát textológiai teljesítménye nemcsak mennyiségi mutatók szerint egyedülálló, hanem túlzás nélkül állítható, hogy tudománytörténeti fordulatot hozó súlya is kiemelkedő. Az egész koncepciót ő dolgozta ki, s az elkészült elektronikus kötetek (egyebek közt Csokonai, Kazinczy) minden munkafázisában meghatározó szerepet vállalt. Tudományometriai mutatói is imponálóak: 3 monográfia, 56 szövegkiadás (könyv), 95 tanulmány, több mint ezer hivatkozás.

Ajánlók: *Bitskey István, Imre László, Kecskeméti Gábor*

Hoffmann István

Pápán született 1953-ban. 2008 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a történeti nyelvtudomány és a magyar névtan.

Ő újította meg, helyezte funkcionális elméleti alapokra a magyar helynévtudományt, kiegészítve a modellelmélet bevonásával. Ez az elemzési mód a magyar helynévkutatásban mind történeti, mind az újabb kori nevek vizsgálatában itthon és a határon túl is általánossá vált. Nevéhez kötődik az a magyar nyelvtörténet szempontjából kiemelkedően fontos vállalkozás, hogy teljes körű feldolgozás alá vette a korai ómagyar kor zömmel tulajdonneveket tartalmazó, eddig feldolgozatlan szórványemlékeit. Kidolgozta a helynévtörténeti adatok térinformatikai alapú kezelésének módszertanát és a helynév-rekonstrukció módszerét is, igazolva, hogy érdemi új kutatási eredmények érhetők el. Kiemelendő könyvei: *Helynevek nyelvi elemzése*. 1993¹, 2007², *A Tihanyi Alapítólevél mint helytörténeti forrás*, *The History of Hungarian Toponyms* (Hamburg). Eredményesen működő kutatócsoportot hozott létre tehetséges tanítványaiból 2003-ban (MTA–DE Magyar Nyelv- és Névtörténeti Kutatócsoport): az ő fokozatszerzésük és önálló kiadványaik jelzik vezetőjük erényeit. Alapítója a *Helytörténeti Tanulmányok* c. folyóiratnak és a *Helytörténeti adatok az ómagyar korból* c. sorozatnak. Több ERIH-besorolású folyóirat szerkesztőbizottságába kapott meghívást. Párját ritkítőan eredményes egyetemi oktató, kitűnő szervező, tudományos közéleti feladatvállalása is kiemelkedő (hazai és külföldi szervezeti tagságok).

Ajánlók: *Honti László, Kiss Jenő, Kósa László, Tolcsvai Nagy Gábor*

Kontra Miklós

Kontra Miklós Budapesten született 1950-ben. 2006 óta az MTA doktora. Jelenleg a Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének professzora. Szakterülete a nyelvtudomány és a szociolingvisztika.

Kontra Miklós a Labov-féle variációs szociolingvisztika magyar nyelvtudományban való meghonosításának és művelésének kiemelkedő, nemzetközileg ismert és elismert alakja. Oroszlánrészt vállalt a magyar élőnyelvi kutatások szociolingvisztikai szemléletű megszervezésében, a munkatársak kinevelésében, megalapozva az első folyamatosan működő, a magyar nyelvterület egészére kiterjedő szociolingvisztikai kutatásokat. Munkássága révén megkezdődtek és kiemelkedő eredményeket hoztak a magyar nyelv empirikus, élőnyelvi vizsgálatai, egyúttal termékeny elméleti és módszertani újítást eredményezve a magyar nyelv tudományos leírásában. Három nagy szociolingvisztikai kutatás szervezése és vezetése kötődik nevéhez: A magyar nyelv a Kárpát-medencében a 20. század végén, a Magyar nemzeti szociolingvisztikai vizsgálat és a Budapesti szociolingvisztikai interjú. A szerkesztésében és társszerzőségében megjelent *Nyelv és társadalom a rendszerváltás kori Magyarországon* (2003), *Szeged nyelve a 21. század elején* (2016), illetve a tőle jegyzett *Hasznos nyelvészet* (2011) című kötetek fontos kutatási eredményekkel szolgálnak – nem csak nyelvtudományi szempontból. Kutatásainak része a nyelvi jogok és a nyelvpolitika, a kisebbségek, a nyelv és oktatás témaköre. Iskolateremtő személyiség. Kiterjedt nemzetközi szakmai kapcsolatokkal rendelkezik, számos nemzetközi kutatás résztvevője, nemzetközi folyóirat szerkesztőségi tagja. Kutatási eredményei jelentős nemzetközi fórumokon jelennek meg, mérhető hatást keltve.

Ajánlók: Honti László, Paládi-Kovács Attila, Tolcsvai Nagy Gábor

Kornai András

Budapesten született 1957-ben. Az MTA doktora címet 2001-ben szerezte meg. Jelenlegi munkahelye az MTA SZTAKI, ahol a nyelvtechnológiai (human language technology, HLT) kutatócsoportot vezeti, továbbá a BME TTK, ahol egyetemi tanár. Szakterülete a matematikai nyelvészet.

Matematikai nyelvészként foglalkozott mondattannal (X-vonás elmélet), hangtannal (*Formal Phonology*. Routledge, 2018) és jelentéstannal (*Semantics/Szemantika*. Springer–Typotex, 2018), továbbá számos olyan, a nemzeti kultúrkincs digitális korszakba való átmentésében elkerülhetetlen problémával, mint az írásfelismerés, a keresőmotorok és a Wikipédia koherenciája. Iskolaalapító, a HLT kutatócsoportnak kiemelt szerepe van a nyílt forráskódú nyelvtechnológ-

gia meghonosításában. Az itt létrehozott Hun* eszközlánc (HunTag, HunChunk, HunNER, HunSpell, HunPOS, HunMorph) és korpuszok (WebCorpus, Hunglish) több mint ezer hivatkozással és több millió letöltéssel a nemzetközi kutatás vér-áramába is bekerültek.

A Boston University külső kutatója (research associate), korábban vendégkutató (visiting scholar) a Rice, MIT, Harvard egyetemeken. Több jelentős ipari rendszer megalkotója, két szabadalom, négy monográfia és több mint száz referált publikáció szerzője, ismert független hivatkozásainak száma a 2700-at közelíti, h-indexe 26.

Kornai András a számítógépes nyelvészet legkiválóbb aktív hazai művelője, akinek mind nemzetközi elfogadottsága, mind jelenlegi hazai kisugárzása elismerten páratlan. Szakterülete az információs társadalom különböző irányú kiterjedése kapcsán egyre nagyobb fontosságú.

Ajánlók: *Kenesei István, Kiefer Ferenc, Rónyai Lajos, Vámos Tibor*

Giampaolo Salvi

Locarnóban született 1954-ben. 2001-ben kapta meg az MTA doktora fokozatot. Az ELTE BTK Romanisztikai Intézet Olasz Nyelv és Irodalom Tanszék egyetemi tanára. Szakterülete az olasz leíró nyelvészet és az újlatin nyelvek történeti vizsgálata.

Giampaolo Salvi a romanisztika nemzetközileg elismert kutatója. Az olasz nyelvten területén figyelemre méltó eredményei születtek (infinitívuszos mondatok szerkezete, személyes névmások szintaxisa, főnévi csoportok szerkezete). Eredményei beépültek a háromkötetes, Lorenzo Renzivel közösen szerkesztett olasz leíró nyelvtenba. Fontos nyelvtörténeti megállapításai születtek a segédigék története és az újlatin nyelvek szórendje tekintetében. Figyelemre méltó nyelvtörténeti eredményei vannak a klitikumok és a segédigék története terén. Fontosak a klasszikus latin és a vulgáris latin mondat szerkezeteinek összehasonlítása terén tett megállapításai. Kiemelkedő munkákat írt a galego-portugál és az ófrancia szintaxisra vonatkozóan is. 2013-ban az 1583-ban alapított firenzei Accademia della Crusca Giampaolo Salvit tagjává választotta, 2017 óta pedig az Academia Europaeának is tagja. Eredményei elismeréseként Gallei-díjjal tüntették ki.

Ajánlók: *É. Kiss Katalin, Kenesei István, Kiefer Ferenc, Ritoók Zsigmond*

Szovák Kornél

Sárváron született 1962-ben. Az MTA doktora, munkahelye a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Történettudományi Intézet Medievalisztika Tanszék. Szakterülete a latin filológia, ahol a tanáraitól kapott tudásanyagot igyekszik kamatoztatni és tanítványainak továbbadni.

Munkássága három területen folyik: a *Középkori Magyarországi Latinság Szótárának* készítése egy összeurópai program részeként. Az öt évszázad magyarországi írásbeliség thesaurusának egyes szócikkei tanulmányoknak, illetve több esetben monográfiának is beillenek. Honi, valamint határon túli levéltárakban és a Vatikánban folytatott kutatásainak eredményét számos szövegkiadásban tette közzé, cikkek és könyvek formájában. E munkái jelentik az alapot ahhoz, hogy meg tudja írni az Árpád-kor eszmetörténetét. Minden munkájában igyekszik az anyagot a római kortól a közékor végéig figyelemmel kíséni. Több végzett és végzés előtt álló doktori hallgatója volt és van. Oktatási tevékenységét kutatásával azonos értékűnek tartja.

Ajánlók: *Madas Edit, Maróth Miklós, Ritoók Zsigmond, Solymosi László*

KÜLSŐ TAGSÁGRA AJÁNLJA**Gábor Csilla**

Kolozsvárott született 1963-ban. Egyetemi tanulmányait a Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar–angol szakán végezte, PhD-fokozatát Debrecenben védte meg 1999-ben, a kolozsvári egyetem irodalomtörténész professzora, szakterülete a kora újkor.

Nemzetközi elismertségét angol nyelvű könyve jelzi (*Doctrine – Virtue – Memory*. Cluj: UP, 2007). *Laus et polemia* című kötete (2015) a magyar irodalom spirituális vonulatának elmélyült elemzése. Állandó résztvevője a nemzetközi szakmai konferenciáknak, példás együttműködést folytat a hazai szakmai fórumokkal. A kolozsvári magyar szakos tanárképzésben és doktori témavezetésben vezető szerepet tölt be. Az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága a „Tudomány Erdélyi Mestere” címmel tüntette ki (2016). Elnöke a Bolyai Társaságnak, koordinátora volt a REFO 500 nemzetközi projektnek, több szakfolyóirat (például az angol nyelvű *Philobiblon*) szerkesztőségi tagja.

Ajánlók: *Bitskey István, Kecskeméti Gábor, Madas Edit, Paládi-Kovács Attila, Vizkelety András*

Moravcsik Edit

Budapesten született 1939-ben. A bloomingtoni Indiana Universityn szerzett doktori fokozatot nyelvészetből 1971-ben, a University of Wisconsin professor emeritája, fő kutatási területei a nyelvtipológia és a szintaxis.

Legnagyobb hatást tipológiai munkásságával gyakorolta szaktudományára. Mestere, Joseph H. Greenberg példáját követve tett máig érvényes és rendszeresen hivatkozott megállapításokat. Megkerülhetetlen szerzője számos könyvnek és tanulmánynak, amelyek a nyelvi univerzálékkal, illetve egyes nyelvtani jelenségek tipológiai megközelítéseivel az egyeztetés, az esetek, a reduplikáció, a határozottság, a klitikumok kérdéseivel foglalkoznak.

A Cambridge University Pressnél megjelent *Introducing Language Typology* című tankönyve az egyik legjobb ebben a témakörben. Morfológiai és magyar nyelvészeti tanulmányokat is közölt, nyelvelméleti munkássága is jelentős.

Ajánlók: *Kenesei István, Kiefer Ferenc, Ritoók Zsigmond*

TISZTELETI TAGSÁGRA AJÁNLJA**Peter B. Golden**

New Yorkban született 1941-ben. A Rutgers University, Brunswick, professor emeritusa, a nemzetközi Belső-Ázsia-kutatás egyik mérvadó és meghatározó alakja.

Számtalan tudományos társaság tagja, a Kőrösi Csoma Társaság tiszteletbeli tagja. Érdeklődési területe elsősorban a középkori Eurázsia török nomádjaira, a török filológiára és Kelet-Európa népeinek keleti örökségére, többek között a magyar őstörténetre terjed ki. Életműve nemcsak mennyiségében, de minőségében is impozáns. Monográfiái, különösen az egész törökség múltját taglaló *An Introduction to the History of the Turkic Peoples* (1992) hosszú időre alapl munka és a szakma kézikönyve lett.

Mestere Halasi Kun Tibor professzor az MTA tiszteleti tagja volt. A magyar Belső-Ázsia-kutatással folyamatosan szoros szakmai kapcsolatban állt, jelenleg is az *Acta Orientalia* szerkesztőbizottsági tagja.

Ajánlók: *Kiss Jenő, Róna-Tas András, Vásáry István*

Szabolcsi Anna

Budapesten született 1953-ban. Az MTA doktora fokozatot 1999-ben szerezte, a New York University professzora (full professor). Szakterülete a logikai szemantika, a szintaxis és a szemantika interakciója, magyar szintaxis.

Szabolcsi Anna a szemantika és a szintaxis kiemelkedő kutatója. Felismerései a nyelvészet több területén meghatározóak: a munkáira való hivatkozások száma több ezer. Szemantikai eredményei elsősorban az információs szerkezet, a topik és a fókusz jelentéstana, valamint a kvantifikáció területén alapvetőek. Szintaktikai eredményei új irányt szabtak a főnévi kifejezés szerkezetére vonatkozó nemzetközi kutatásoknak, hasonlóan utat mutatóak a főnévi kifejezés specifikusságával kapcsolatos kutatásai is. Eredményei a magyar nyelvészet terén is megkerülhetetlenek. Kapcsolata a magyarországi nyelvtudománnyal folyamatos. A szemantika vezető nemzetközi folyóirata, a *Journal of Semantics* társszerkesztője.

Ajánlók: É. Kiss Katalin, Kenesei István, Kiefer Ferenc